

Roll No.....

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 8

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 807

प्राचीनव्याकरणम्

पञ्चम प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।

1. उचितं विकल्पं चित्वा लिखत -

5×2=10

(i) ण्यन्तप्रक्रियायाः प्रथमं सूत्रमस्ति -

(अ) वृद्धिरादैच्

(ब) अदेङ् गुणः

(स) तत्प्रयोजको हेतुश्च

(द) हेतुमति च

(ii) सन्नन्तप्रक्रियायाः उदाहरणमस्ति -

(अ) कण्डूयति

(ब) भावयति

(स) पुत्रीयति

(द) पिपठिषति

(iii) कण्ड्वादिभ्यो यक् इत्यनेन यक् प्रत्ययः क्रियते -

(अ) स्वार्थे

(ब) परार्थे

(स) कर्मणि

(द) नित्यार्थे

(iv) अनुपराभ्यां कृञः इत्यस्योदाहरणम् -

(अ) अनुकरोति

(ब) अभिक्षिपति

(स) प्रवहति

(द) विरमति

(v) अभिज्ञावचने लकारः प्रयुज्यते -

(अ) लृट्

(ब) लट्

(स) लङ्

(द) लोट्

2. रिक्तस्थानपूर्तिः कार्या -

5×2=10

(अ) ओः ..... ज्यपरे।

(ब) सनि ..... गुहोश्च।

(स) कर्तुः ..... सलोपश्च।

(द) अनु ..... कृञः।

(इ) अभिज्ञा ..... लृट्।

3. युग्ममेलनं करोतु -

5×2=10

(अ) ण्यन्तोदाहरणम् - अनुपराभ्यां कृञः

(ब) सन्नन्तोदाहरणम् - यक्

(स) कण्ड्वादिप्रत्ययः - लृट्

(द) परस्मैपदसूत्रम् - पिपठिषति

(इ) लकारार्थे लकारः - भावयति

4. सत्यमसत्यं वा लिखत -

5×2=10

- (अ) आख्यातिकः प्राचीनव्याकरण ग्रन्थोऽस्ति।
(ब) आख्यातिकः रचयिता महर्षिः पाणिनिरस्ति।
(स) पाठ्यक्रमे ण्यन्तप्रक्रिया अस्ति।
(द) ण्यन्त प्रक्रियायाः उदाहरणं “भावयति” नास्ति।
(इ) क्यच् प्रत्ययोदाहरणं पुत्रीयतीति अस्ति।

5. एकशब्दात्मकम् उत्तरं लिखत -

5×2=10

- (क) ण्यन्तप्रक्रियायाः एकम् उदाहरणम् ।
(ख) कण्ड्वादिप्रकरणस्य प्रथमं सूत्रं किम् ।
(ग) पठितुम् इच्छतीत्यस्य सन्नन्तरूपम् ।
(घ) अनु + कृ इत्यस्य लट्लकारे प्रथमपुरुषै एकवचने किं रूपम् ?
(ङ) लङ्लकारस्य स्थाने अभिज्ञावचने कः लकारः प्रयुज्यते ?

(लघूत्तरीय प्रश्नाः)

6. लघूत्तरीयप्रश्नाः -

5×4=20

केचन पञ्च प्रयोगाः सूत्रनिर्देशपूर्वकं संसाध्या -

- (i) भावयते
(ii) पिपृच्छिषति
(iii) बुभूषति

- (iv) पुत्रीयति
(v) पुत्रकाम्यति
(vi) प्रवहति
(vii) यजति स्म युधिष्ठिरः
(viii) त्वं कन्यां वहेः।

7. पाठ्यपुस्तकात् कानिचित् पञ्च सूत्राणि सोदाहरणानि लेख्यानि ।

15

8. कमप्येकं विषयमवलम्ब्य स्वविचारान् लिखत -

1×15=15

- (i) व्याकरणशास्त्रम्
(ii) त्रैयाकरणः पाणिनिः ।

अ 1

प्राशनिक कोड क्र. 4/1926

पृष्ठ क्र. - 01
प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय - प्राचीन व्याकरणम् विषय कोड - 807 माध्यम - संस्कृतम्

कुल प्रश्न - 08

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक - 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
01	उचित विकल्प चित्वा लिखत - ① नत्प्रयोजका हेतुश्च ② पिपठिषति ③ स्वार्थे ④ अनुकरोति ⑤ लृट्	2x5 = 10
02	रिक्तस्थानपूर्तिः कार्या ① पुष्यण् ② ग्रह ③ क्यङ् ④ पराभ्यां ⑤ वचने	2x5 = 10
03	युग्ममेलनं कुरुत क भावयति ख पिपठिषति ग यक् घ अनुपराभ्यां कृञः ङ लृट्	2x5 = 10
04	सत्यमसत्यं वा लिखत - अ. सत्यम् व. सत्यम् स. सत्यम् द. असत्यम् इ. सत्यम्	2x5 = 10
		P.T.O.
	हस्ताक्षर	

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... विषय कोड..... माध्यम.....

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

निर्देश

पूर्णांक.....

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
05	एकशब्दात्मकम् उत्तरम् — क) भावयति (ख) कण्ठवादिभ्यो यक् ग) पिपठिषति (घ) अनुकरोति (ङ) लृट् लकारः	2x5=10
06	लघूत्तरीयाः प्रश्नाः केचन पञ्च ① हेतुमति च - विच ② किरश्च पञ्चम्यः - इडागमः ③ इको झल् - सन् कित् ④ क्यचि च - ईत् ⑤ काम्यञ्च - काम्यत् ⑥ प्रादक् - परस्मैपदम् ⑦ लट् स्मे - लिङ्ये लट् ⑧ ऊर्हे कृत्यतृचश्च - चाल्मिङ्	4x5=20
07	कानिचित् पञ्च सूत्राणि सो ताहरणानि परीक्षकाः स्वविवेकेन सूत्रादाहरणानि दृष्ट्वा उङ्कान् दास्यन्ति	3x5=15
08	निर्धारिते विषये छात्राणां संस्कृत- लेखनोपरि प्रोत्साहनं कुर्यात् । मातृभाषायां लेखने सति स्वविवेकेन उङ्काः प्रदातव्याः । ① व्याकरणशास्त्रम् ② व्याकरणः पाणिनिः	15x1=15

हस्ताक्षर

